

הנדון: פנייה בעניין שינוי מדיניות משרד החינוך בהקשר "מוסד מחלה חלקי"

בשם מנהלות ומנהלי בתי הספר, אני מתכבד לפנות אלייך בדחיפות בנושא שבנדון כדלקמן:

1. הובא לידיעתנו, בעת האחרונה, מידע לפיו משרד החינוך שינה את מדיניותו אשר נהגה עד לאחרונה לעניין הכרה ב-"מוסד מחלה חלקי".
2. על בסיס המידע החלקי אליו נחשפנו, אופן יישומו של הסדר "מוסד מחלה חלקי" עודכן ולמעשה בוטל, במובן זה שלא ניתן עוד לפנות תקן חלקי של עובד שקיבל הכרה במוסד מחלה חלקי במערכות הנוכחות והשכר. בהתאם לכך, הפחתת שעות משרה בהמלצת רופא תעסוקתי מדווחת במערכת כהיעדרות מחלה יומית או שעתית בלבד.
3. לצערנו ולתמיהתנו, הניסיון של מנהלי ומנהלות בתי ספר לקבל מסמך מסודר המבהיר את המדיניות המתוקפת של המשרד נתקל בקושי לא מובן מצד הפיקוח, הגם שלהבנתנו מסמך כאמור בתצורת נוהל אכן נכתב על ידי מטה המשרד.
4. מכיוון שבהיעדר המסמך עצמו לא התאפשר לנו להעמיק בנושא כנדרש, נציין ברמה ראשונית כי שינוי זה כבר החל לתת אותותיו ומעורר קושי מהותי **במספר מישורים**.
5. ראשית, **במישור של עובד ההוראה עצמו**. "מוסד מחלה חלקי" נועד, להבנתנו, לתת מענה למצבים שבהם עובד ההוראה אינו מצוי באובדן כושר עבודה מלא, אלא מסוגל לעבוד רק בחלק מהיקף משרתו, בהתאם לקביעה רפואית מוסמכת. עד לעת האחרונה, המנגנון היה בנוי כך שהחלק הפעיל של המשרה נותר במסגרת בית הספר, בעוד שהחלק שבו העובד נעדר מטעמי בריאות משויך, מבחינה מנהלית, ל-"מוסד מחלה חלקי".
6. הסדר זה נועד לאפשר לעובד ההוראה המצוי בכושר עבודה חלקי לשוב לעבודתו באופן הדרגתי, באמצעות פיצול בין החלק שבו הוא עובד בפועל לבין החלק שבו הוא נעדר בשל מצבו הרפואי, ובכך לאפשר לבית הספר לאייש באופן מסודר את יתרת השעות החסרות באמצעות עובד ההוראה מחליף.
7. ואולם, בהתאם להנחיה החדשה, **לכל הפחות כפי שהיא מיושמת בפועל**, עובד ההוראה בעל כושר עבודה חלקי אינו יכול עוד להשתייך למסגרת של "מוסד מחלה חלקי". משמעות הדבר היא כי חלק האפשרות לאפשר את חזרתו למשרתו באופן חלקי במסגרת מנהלית סדורה, הוא נדרש, לכאורה, לשוב למשרה מלאה, בעוד שהחלק היחסי שבו אינו מסוגל לעבוד מדווח כהיעדרות מחלה שעתית או יומית בלבד. מצב דברים זה יוצר קושי ממשי עבור עובד ההוראה, ופניות בעניין כבר החלו להישלח למנהלי בתי ספר. תחת מנגנון המותאם להחלמה מדורגת, ברורה ויציבה, הוא נותר במצב תעסוקתי ומנהלי שאינו משקף נאמנה את מצבו הרפואי ואת מגבלות כושר עבודתו. גם ברמה המנהלתית, השינוי מחייב דיווח היעדרות ברמה יומית/ שעתית, דבר המייצר קושי נוסף.
8. שנית, **במישור התפקודי של בית הספר**. תכליתו והצדקתו של מנגנון "מוסד מחלה חלקי" היו לאפשר למוסד החינוכי לנהל את הפער שבין חלקיות עבודתו בפועל של עובד ההוראה לבין החלק היחסי של משרתו שממנו הוא נעדר. מקום שבו עובד ההוראה עובד רק בחלק מהיקף משרתו, יתרת השעות אמורה הייתה להתפנות באופן המאפשר לבית הספר לשבץ מורה מחליף בהיקף השעות החסר, **ובראי התלמידים לייצר חלופה כמה שיותר יציבה**.

9. בנסיבות בהן לא מתאפשר עוד הסדר של חלקיות משרה במסגרת "מוסד מחלה חלקי", בית הספר אינו יכול למעשה להעמיד מחליף, בהסדרה סדורה ויציבה ובתגמול הולם, בגין החלק היחסי של המשרה שנותר פנוי.
10. הביטוי לכך ב-"שטח" הוא כי מנהלות ומנהלי בתי הספר נדרשים לנסות ולאחר ממלאי מקום יומיים או שעתיים בלבד, חלף שיבוץ מסודר של חלקיות התקן. המצב המתואר יכול גם להימשך במקצוע מסוים, על פני כל השנה, כך שהמשמעות היא שהתלמידים לא ילמדו עם מורה קבוע במשך שנה שלמה.
11. מתכתובות אליהן נחשפנו עולה הקושי המעשי האדיר לגייס ממלאי מקום שיסכימו ללמד לאורך זמן בהיקף חלקי, תמורת שכר נמוך של ממלא מקום שעתי וללא כל יכולת לייצר להם יציבות. זאת, משעה שכפי שמוכר וידוע שכרו של ממלא מקום יומי או שעתי הוא נמוך מהותית מאשר השכר המשולם בנסיבות של שיבוץ במסגרת חלקיות משרה מסודרת, ועל כן, מטבע הדברים, קשה בהרבה לגייס כך כוח הוראה איכותי ומחויב.
12. התוצאה הישירה והבלתי נמנעת היא פגיעה חמורה ברציפות התפקודית של בתי הספר, ובראש ובראשונה בתלמידים עצמם. מנהל/ת בית ספר אינם יכולים לנהל מערכת שעות תקינה, רציפה ויציבה, כאשר חלק משעות ההוראה מכוסות רק באמצעות פתרונות יומיים, זמניים ובלתי ודאיים, אם בכלל. כך קורה, כי במקרה "הטוב" התלמידים לומדים עם מורים חסרי ניסיון לרוב המתחלפים בתדירות גבוהה, ובמקרה הפחות טוב לא לומדים כלל בהיעדר שיבוץ. התכתבויות שהובאו לידיעתנו משקפות בדיוק קושי ממשי זה, ובמסגרתן מתעורר חשש מהותי להפסקת הוראת מקצועות מרכזיים (דוגמת לימודי השפה האנלית) בשל היעדר יכולת מעשית לאייש את השעות החסרות לאורך זמן.
13. ברי, כי השינוי המדובר פוגע מהותית גם במנהלי ומנהלות בתי הספר, האמונים בפועל על תפקוד המערכת. מקום שבו נשללת מהמנהל/ת האפשרות להסדרה תקינה של משרה חלקית בשל היעדרות חלקית של מורה נוכח מצב רפואי נתון, הם נותרים ללא כלים אמיתיים להתמודד עם מציאות זו, דבר שמייצר תסכול נוראי ותחושת חוסר אונים.
14. בנסיבות אלה, נבקש לקבל מכם בדחיפות את המפורט להלן:
- א. הנוהל המעודכן של משרד החינוך המתייחס לביטול המנגנון של "מוסד מחלה חלקי";
- ב. פירוט הרקע, השיקולים והנימוקים שעמדו בבסיס השינוי, תוך התייחסות להערות הראשוניות שצוינו על ידינו לעיל.
15. לצד האמור, ונוכח הקשיים שכבר מתהווים בשטח מיישום הנוהל החדש, נבקשכם לבחון בכובד ראש את השינוי שהוחל, זאת בשים לב לפגיעה בזכויות העובדים, להשלכות על ההיבטים הניהוליים של בתי הספר ובעיקר לפגיעה המהותית ברציפות התפקודית והפדגוגית של מערכת החינוך.
16. נודה לקבלת התייחסותכם בצירוף העתק מנוהל משרד החינוך המעודכן בהקדם האפשרי ובהתאם לדחיפות הברורה של הטיפול ההכרחי בנושא.

בכבוד רב,

גיל מושקוביץ, מנכ"ל
מנהלים – ארגון מנהלי בתי הספר (ע.ר.)

העתקים:

מר מאיר שמעוני, מנכ"ל משרד החינוך

גב' אורית גור כהן וגב' אביגיל סאמין, יושבות ראש משותפות - ארגון מנהלים